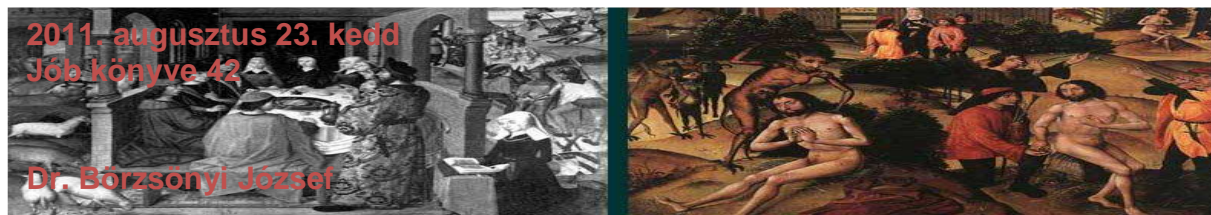


IGAZSÁG ÉS ÉLET

Folyóirat a lelkipásztori és nevelői munka számára

Lectio continua – Bibliaolvasó kalauz alapján



Jób bűnbánatot tart

^{42,1}Felelt Jób, és ezt mondta az Úrnak: ^{42,2}Tudom, hogy mindent megtehetsz, és nincs olyan szándékom, amelyet meg ne valósíthatnál. ^{42,3}Ki merné elhomályosítani az örök rendet tudatlanul? Azért mondtam, hogy nem értem. Csodálatosabbak ezek, semhogy felfoghatnám. ^{42,4}Hallgass meg, hadd beszéljek! Én kérdezek, te pedig oktass engem! ^{42,5}Csak hírből hallottam rólad, de most saját szememmel láttalak. ^{42,6}Ezért visszavonok mindent, bűnbánatot tartok porban és hamuban.

Isten megjutalmazza Jóbot

^{42,7}Miután az Úr mindezeket elmondta Jóbnak, így szólt az Úr a témáni Elifázhoz: Haragra gerjedtem ellened és két barátod ellen, mert nem beszéltek rólam olyan helyesen, mint szolgám, Jób. ^{42,8}Azért vegyetek hét bikát meg hét kost, menjetek el szolgálomhoz, Jóbhoz, és mutassatok be égőáldozatot magatokért! Szolgám, Jób pedig imádkozzék értetek. Mert csak rá való tekintettel nem szégyenítlek meg benneteket, hiszen nem beszéltek rólam olyan helyesen, mint szolgám, Jób. ^{42,9}El is ment a témáni Elifáz, a súahi Bildád és a naamá Cófár, és úgy jártak el, ahogyan az Úr megmondta nekik. És az Úr újból kegyelmesen tekintett Jóbra. ^{42,10}Az Úr jóra fordította Jób sorsát, miután Jób imádkozott barátaiért, és kétszeresen visszaadta az Úr Jóbnak mindazt, amije volt. ^{42,11}Elment hozzá minden férfi- és nőrokona, és minden régi ismerőse, és együtt étkeztek vele házában. Résztvevőleg vigasztalták azért, hogy olyan sok bajt bocsátott rá az Úr. Adott neki mindegyik egy pénzt és egy aranykarikát. ^{42,12}Az Úr pedig jobban megáldotta Jóbot azután, mint azelőtt. Lett neki tizennégyezer juha, hatezer tevéje, ezer igás ökre és ezer szamara. ^{42,13}Lette még hét fia és három leánya is. ^{42,14}Első leányát Jemimának, másodikát Kecianak, harmadikat Keren-Happúknak nevezte el. ^{42,15}Országszerte nem voltak olyan szép nők, mint Jób leányai. Apjuk nekik is adott örökséget fiútestvéreikkel együtt. ^{42,16}Ezután Jób még száznegyven esztendeig élt, és meglátta fiait és unokáit negyedízigen. ^{42,17}Öregen halt meg Jób, az élettel betelve.



Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

Három különböző, de egymásra épülő részből áll a 42. fejezet. Az 1–6 versek még stílusban a költői részhez tartoznak. Tartalmilag Jób második válasza Istennek. Megismétli más szavakkal ugyanazt, amit első válaszában már mondott. Belátja, hogy Isten döntései és cselekedetei nem foghatók fel emberi értelemmel. Az ember nem szólhat bele Isten kormányzásába, hiszen mindaz, amit Isten elmondott első beszédében, megértette vele, hogy sem a természet nagy világát, sem az emberi eseményeket nem látja át az ember, csak tévesen és balgán

avatkozhatna bele azokba. A második válasz azonban ennél tovább is megy. Nem pusztán ismétlés, hiszen Isten második beszéde további dolgokat tárt fel Jób előtt. Már nemcsak annyi a Jób válasza, hogy szájára teszi kezét és elhallgat, mert tudatlanul vagy hiányos ismerettel nem szólhat bele Isten dolgaiba, hanem azt is elismeri, hogy további oktatásra van szüksége, és ezt nemcsak elfogadja, hanem kéri is Istentől. Szánja-bánja eddigi megnyilatkozásait, követeléseit. Most már nem fájdalmai miatt ül porban és hamuban, hanem bűnbánata jeleként. A döntő változást magatartásában és vélekedésében az idézte elő, hogy látta Istent saját szemével, és nemcsak hallott róla. Istent látni csak a legkiváltságosabbaknak adatik meg, Mózesnek, Illésnek. Ők sem szemtől szemben. Itt nem tér ki a leíró részletesebben arra, hogy mit is jelent ez a látás. Naftali Kraus szükségesnek tartja leszögezni, hogy közvetlen, valóságos látásról nincsen szó.¹ A leírás valószínűleg azért is nem mond bővebben erről a látásról, mert nem a látás módja a meghatározó, hanem a közvetlen találkozás. Most már nem mások szavából hall Jób Istenről, hanem kifejezetten magától az Úrtól kap tanítást.

A második részben a prózai elbeszéléshez tér vissza a leíró. A 2. fejezet után kezdődött el a költői rész, és tartott egészen ideig. Formailag is jelzi ezt a változást a 7. vers kezdete azzal a szóval, amely olyan nagyon jellemző az elbeszélésekre. A

¹ KRAUS, NAFTALI: i. m., 362–363.

najebi szó indítja el és viszi tovább az események elbeszélését. A stílusváltás nem jelenti azonban azt, hogy elkülöníthető vagy elszakítható rész következne. Nem új szereplők kerülnek szóba, és nem új téma előadására kerül sor. Sőt éppen azokat a korábbi vitapartnereket, az alkalmatlan és hamis vigasztalókat szólítja meg Isten. Közvetlen megszólításról van itt is szó, Isten harmadik beszédének is nevezhetnénk ezeket a verseket, de mégsem azzal a közvetlenséggel, ahogyan Isten Jóbbhoz beszélt. Ezt a különbséget tudhatjuk meg abból is, ahogyan Jób saját szemével való látásról beszél. Ezt a különbséget támasztja alá az is, hogy Isten beszédében a barátokat Jóbbhoz irányítja, hogy Jóbbal és Jób által szerezzenek kiengesztelődést vétkükért, amiért nem álltak a szenvedő ember mellé, hanem szembefordultak vele, helytelenül beszéltek hozzá Istenről. Elíhú Isten beszédében itt nem kerül szóba. Igaz, nem azt a valótlant témát feszegette, hogy milyen nagy bűn áll a Jóbot ért csapások mögött, inkább Jób szavainak a kritizálója volt, amiben volt is valami igazság, ezzel előkészítője volt Isten beszédének, de hangnemével, vádjával nem belátásra bírta Jóbot, nem oktatta, hanem még inkább meggyötörte. Feddést sem kap Istennek ebben a beszédében, de helyeslést sem. Olyan a beszéde, ami nem vitte előrébb a Jób gyötrelmes útján a megoldást.

Az utolsó rész három részletből tevődik össze. Először Jób lelki helyzetének rendeződéséről hallunk. Hozzá tartozik ehhez az, hogy Jób imádkozik a barátokért. Nem elutasítja őket, nem haragot táplál magában irántuk a sok vádaskodó beszéd után, hanem ahogyan Isten kívánta, imádkozik értük. Ha Jóbnak rendeződött kapcsolata Istennel, ha ott tisztázódtak kérdései, akkor rendeződni kell társaival való kapcsolatának is, még akkor is, ha az nagyon feszült kapcsolat volt. Ehhez a területhez tartozik a rokonsággal való új találkozás. Az is bántó volt, és panaszkodott is Jób miatta, hogy szenvedésében és veszteségében nem álltak mellé rokonai, barátai. (Jób 19,13–19) Most eljönnek sajnálkozásuk kifejezésére, és Jób békésen vállal velük asztalközösséget, nem hánytorgat fel semmit abból az időből.

Másodszor hallunk arról, hogy Jób anyagi vonatkozásban is helyre áll. Javait nemcsak visszakapja, hanem annak kétszerese lesz a vagyona. A kétszeres mértékű vagyon sem kárpótolná gyermekeinek az elvesztését. Ugyanannyi fia és leánya születik. A különlegesség itt abban mutatkozik meg, hogy lányainak szépsége másokét fölülmúlja, és örökséget is kapnak, ami ebben az esetben nem volna elrendelhető. A feleségről nem történik említés, a korábbi elkeseredett, buta megszólalásával együtt a háttérben marad. A család helyreállítását viszont rögzíti a leírás.

Az utolsó versek Jób további életéről tudósítanak. Isten nemcsak anyagiakban áldotta meg gazdagon, hanem élete esztendeiben is. Hasonló teljességben és meglegedettségben lehetett része élete idejében, a zsoltáros mértéke szerint, ami általában 70 esztendő (Zsoltárok 90,10), még annak kétszerese csatlakozott eddigi életéhez.² Ezek az esztendők pedig nem szomorkodásban, hanem családi örömben telhettek el.

² SELMS, A. VAN: i. m., 218.



Ritka kivétel és nagy kiváltság, aki láthatja is Istent valamilyen rendkívüli alkalommal. Ha ilyen egyáltalán lehet, még akkor is nagyon korlátozott az a látás. Hiszen ember szeme fel sem foghatja Őt, és már a megpillantása is rettegéssel tölt el. Így kiált fel Ézsaiás próféta, amikor a templomban szemei előtt megjelent Isten dicsősége: „Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú vagyok, és tisztátalan ajkú nép között lakom. Hiszen a Királyt, a Seregek Urát látták szemeim!” (Ézs 6,5) Ő ugyanis igéjében ismerteti meg magát az emberrel. Kijelentését beszédében mondja el. Amit láthatunk, azok inkább tettei. Elegendőnek kellene lenni igéinek arra, hogy

értsük dolgait, és parancsolatainak arra, hogy vezessenek bennünket. A legválságosabb helyzetekben azonban Isten a látásnak is helyt ad valamilyen formában. Más esetekben a látásnak a körülményei egészen részletesen le vannak jegyezve. Mózes az égő csipkebokorban csak a különös jelenséget látta, aztán elrejtette arcát, amikor az Úr megszólította. Illés is természeti jelenségeket észlelt, amelyek jelei voltak Isten elvonulásának, de nem volt azokban Isten, majd a halk és szelíd hang hozta közel hozzá az Urat, s erre ő is el is takarta az arcát. Ha a látás részletesebb leírása hiányzik Jób találkozásából, mikor Isten szól hozzá, akkor ez is azt jelzi, hogy ennek a látásnak is valami más szerepe van, nem önmagáért történik.

A személyes találkozás, a látás élménye, lenyűgöző volta arra szolgál, hogy a legnagyobb kétségben is meggyőzőn, a legnagyobb válságból is helyreállítson. Így állította helyre a végsőkig kétségbeesett Illést Isten személyes megjelenése, hogy mikor már semmire nem volt képes, már a halált kívánta, még feladatokat teljesíthessen. Tamásnak kételkedésében, amikor hiába volt minden tanítványtárs híradása, megjelent az Úr Jézus, hogy végleg eloszlassa a kétséget, és küldötte lehessen a világban: így szólt Jézus Tamáshoz. „Nyújtsd ide az ujjadat, és nézd meg a kezemet, nyújtsd ide a kezedet, és tedd az oldalamba, és ne légy hitetlen, hanem hívő.” (Jn 20,27) Jób számára is ez a személyes találkozás, a saját szemeivel való látás változtatott meg mindent, elkésérítő helyzetét már nem égből kiáltó igazságtalanságnak látta, hanem rálatált arra a hatalmas Istenre, aki mindennek a rendjét megszabta, és aki tudja mindennek a rendeltetését. Amit Isten irányít, az nem romlásba dől, az nem értelmetlen, hanem része egy olyan hatalmas és szép rendnek, amelyben a legkisebb is, a legelvezettebb is nélkülözhetetlen és értékes, boldog célhoz érkezik. A látás, bármilyen korlátozott is az, még hangsúlyosabbá teszi a személyes találkozást, a személyes kapcsolatot.

Az Istennel való félreérthetetlen, igaz személyes kapcsolatban elrendeződnek az ember életének dolgai. Teljes bizalom formálódik ki Isten iránt az ember szívében. Ha nehéz, gyötrelmes helyzetben volna is valaki, tudja, hogy az, aki mindennek Ura, akinek a kezében élete van, közel van, és törődik vele. Lehet Hozzá imádkozni. Sőt nemcsak a saját bajaink megváltoztatásáért, eloszlatásáért, hanem másokért is, még azokért is, aki sérelmeket okoztak, Jézus szava szerint még ellenségeinkért is. Az Istennel való személyes kapcsolat hozzásegít az embertársakkal való kapcsolat elrendeződéséhez. Régi feszültségek feloldódnak. Megszakadt barátságok helyreállnak. Bensőségessé válnak a családi kötelékek, a rokonokkal elhidegült viszony igaz közösséggé formálódik. Jób esetében bőséges jutalomról is hallunk, ami anyagi javak gazdagságában is megmutatkozik. Az Úr Jézus is azt ígérte tanítványainak, akik a Vele való kapcsolatot választották és azért dolgokról lemondottak: „Mindenki, aki elhagyta házat vagy testvéreit, apját vagy anyját, gyermekeit vagy földjeit az én nevéért, a százszorosát kapja, és megörökli az örök életet”. (Mt 19,29) Sokféle és gazdag az az áldás, amely az Istennel való kapcsolatban árad az ember életébe. Semmiképpen sem marad az Istennel való igaz közösség megtalálása jó következmények nélkül az ember életében, hanem annak javai bearanyozzák az életet.